

מולוי * : ...להסתער בראש מורכן אל תוך החרא. מבלי לדעת מי

חירבן כנגד מי, ולא באיזה צד כדאי לי להיתקע... כל איש ואיש מונה

את עכבריו... מוראן: ...מה לחשוב על שבועתם של האירים.

הנאמרת כשיד ימין מונחת על הקדושים ושמאל על אברי הזכרות?

להתפורר, גם זה לחיות...

ואפילו, אני חושב, ככתא שלי, אלמלא יד המקרה שרצתה אחרת. תראי מי מדבר עכשיו על מקרה. היא היתה זו שערכה לי הכרה עם האהבה. היא נקראה בשם הרומנטי רות, אני חושב, אבל אינני יכול להבטיח שכך. אולי נקראה ארית. היה לה חור בין הרגליים, איה, לא פי הבית, כפי שראיתו בדמיון, אלא חריץ, ובוה היתה שם, ליתר ריוק, היא היתה שמה את אבר הזכרות כביכול שלי, לא בלי קושיו, אני היתה דוחף וגונת עד שפלטתי או עד שוויתרתי על זה, אי עד שהיתה מתחננת בפני להתקפל. מעשק שמיקי, אם אתם שואלים אותי, וגם מעיף, לטווח ארוך. אבל היתה מתמסר לו בלב הפץ למדי, בידועה שוהיה אהבה, כך היא אמרה לי. היא היתה נוחנת מעל הספה, בגלל השיגרון שלה, ואני היתי משחיל לה מאחור. זו היתה התנוחה היחידה שיכלה לסבול, בגלל הלומכאנו שלה, בעיני זה נראה טבעי, כי ראיתי איך הכלבים, והתפלאתי כשגילתה לי שאפשר לנהוג אחרת... כמה מגוחך, ואבטורדי, נראה לאחר הקטע הזה, העיקרון של החוק המיפטי בעולם-המערבי, העוסק ב,בעילה שלא כדרך הטבע".

ב. "למיטבח בא כלב"

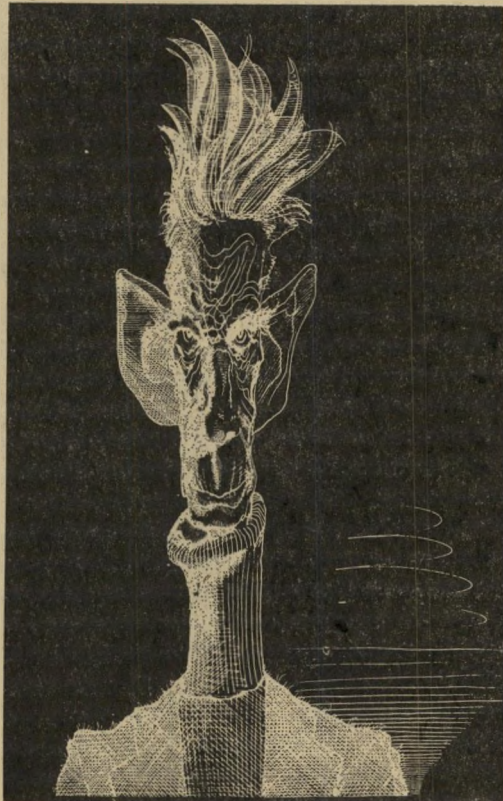
מולוי נמלט מביתה של לוס, בעוד היא מתחממת בישיבה ליד הקבר של כלבה הנטשה-למות, שאותו דרס מולוי. קבר הכלב הוא סיטואציה חוזרת ביצירתו של מולוי. בקט. בפתיחת המערכה השנייה של מחתינים לגודו* קיים שיר הפתיחה. שהוא אירי במקורו, ואף הושר בומנו בארץ: "למיטבח בא כלב / דג בו נגב / סכין תפס או הטבח / ואותו טבח // כלבים רכים או באי / קבר הם חפזו / והקימו מצבה / וכתבו עליה // למיטבח בא כלב..."

בחיפושיו אחר בית אמו נקלע מולוי לשהייה מזורה על שפתים, שם הוא מצטייד במלאי של חלוקי-אבן למציעה: "...אבל אני קורא לזה אבנים. כן, בפעם הזאת אגדתי מלאי נכבד. חילקתי אותו שווה בשווה בין ארבעת הכיסים שלי ומצצתי אותו כוז אחר זה... הוא ממשיך ומדמיון שיחות בינו לבין אמו החירשת-פלגמאטית, דש בבעיה שאינה נותנת לו מנוח: מדוע נטשה אותו אמו? מולוי ממשיך בנדודיו-חיפושיו אחר אמו, ונקלע ליער אפל, שהוא למעשה לעג לפגאניות אירופאית, המושרשת ביצירות סיפרות רבות אחרות. סיפור נדודיו מסתיים בדרך בלתי-מובנת, כשהוא במיטחו, מיטח אמו, ואינו מסוגל אפילו לברר אם אמו חיה או מתה.

ג. מוראן בעיקבות מולוי

מוראן הוא חוקר, הנשלח על-ידי יודי האלמני, באמצעות גאבר, לחפש את מולוי ולעזור לו. מוראן, יחד עם בנו ז'אק, מתעתים לצאת יחדיו. קיים כאן אלמנט פארודי על הסוכן-החשאי, הגיבור האמיתי של המאה ה-20 בתרבות-המערבית. טרם יציאה בחוץ מוראן את החיים הסביבתיים שלו, החל מסיר המבשל בביתו: "...ניד אירי. תבשיל מוין וחסכוני, קצת כבד לעיכול. כל הכבוד לארץ שאת שמה הוליד לפנחה... אחר הוא הולך לכומר לבדוק אם בנו התפלל בכנסיה, ולספר לו: "...התרגנולות האפורה שלי, שאינה רוצה להמיל יותר ולא לדיבר וזה למעלה מחדש ימים שהיא יושבת לה, מבקר עד ערב, עם התחת באבק, ככז כיום..."

קודם יציאתו למשימה, עולה מוראן לגנח בחדרו: "...והנה בני נכנס מבלי להקיש בדלת. כעת, אם קיים רכב שנרא עלי, הרי זה שנכנסים אל חדרי מבלי שדופקים על הדלת. הרי היתה יכול לעמוד בריוק בעיצומה של איננות. מול ראי הכרוש שלי, אכן, אין זה מחזה מרומם לנפשו של נער קמוץ, אב פקוד מאנסיים, עיניו יוצאות

סמיואל בקט

לי חשק לפחוט מהם משהו, יותר השתוקקתי לראות אתם נעלמים...

מולוי מספר לעצמו ספק-חוויות ספק-סיפורים כמו על: ששן שששן מותה וקובר טרם מותו, ואשר נגלגלו המעוקמים ידברו יום אחד על אלוהים ועל משיחו בפני התולעים... ובשיחור זיכרונותיו הוא נזכר כיצד דרס את כלבה הנטשה-למות של לוס, והיא מביאה אותו לביתה, על-מנת שימלא את מקומו של כלבה המת. השנים עוברים סידרת חוויות המעמידות באור מגוכך וביקורת את ההתבמות המינית של האנושות המצויה בפער לעומת האינטלקט כן שטולמיה-הערבים המיני של החברה-המערבית בית זוכה להצלפותיו של מולוי: לא איסיף איפוא אלא הקרות ספרות אלו, והראשונה שבהן הנה שלום היתה אשה שמוחה באופן יוצא מן הכלל, מבחינה גופנית, כמתכו במידה כוז שאף הערב, בשקט הרחפי בלבד של משכני האחרון, ערדני תוהה אם לא היתה גבר, או למצער, אדרגנום. היה לה קלפתר עופה פלומה קלה, ואולי אני הוא המרמה שכן, למרות הספור? מה מטע ראיתי אותה, המסכנה ומה מטע הסתכלתי בה. וקולה, האם לא היה עבה כארז מחשיד? כך היא מטיפעה לנגדי היום. אל תתענה, מולוי, גבר אז אשה, מה זה כבר משנה? אבל איני יכול שלא להציג בפני עצמי את השאלה הבאה. האם יכלה אשה לעצור בי מתחירתי אל אמא שלי...?

בהמשך חיפושיו, מחטט מולוי אחר פרשנותו לתחושות ה,אהבה": ...חיץ מזה, ברשתכה, נניח לאמא שלי מחוץ לעיניינים אלה. אלא משיהו שיכולה להיות אמא שלי,

א. "בור אחר מאשר בור השופכין..."

סמיואל ** בקט, סופר אירי גולה-מצרן, המתגורר בפאריס וכותב צרפתית ** נתפרסם בעולם בזכות מחזהו מחתינים לגודו. למרות שבקט זכה בשנת 1969 בפרס נובל לסיפרות, הרי הוא ויצירתו עדיין נחשבים כבלתי-מפוענח חים. סיפרו מולוי ראה באחרונה אור בתרגום מעולה לעיברית.

הסיפור מתחלק לשני מונולוגים, האחד של מולוי עצמו, והשני של החוקר מוראן ז'אק. מולוי, זקן ושכיב-מרע, שוכב במיטחו: אני פה בחדר של אמא שלי. זה אני שגר בו עכשיו. אני לא יודע איך הגעתי לכאן, כאמבולאנס אולי, באיזה רכב בכל אופן. עזר לי. מעצמי לא היתה מצויה... מולוי, שהוא נכה ברגלו, כלא במיטגרות של עולם תתי-אירופי: ...לדבר על אפניים ועל צפרים, איוו שלווה, למרבה הצער, לא בזה העניין, אלא כוז שהוציאה אותי לאר העולם ררך החור של התחת שלה, אם זיכרונני עומד לי... הוא עסוק בהגדרת עצמו ועולמו תוך חיפוש בלתי-נלאה אחר אימו החירשת-פלגמטית: ...לכן, בתקופת האילוף, ברגע שהקשתי ארבע נקישות על קדקודה, תקעתי לה שטר כסף מתחת לאף או לתוך הפה. תמיד שכמתי! הלא נראתה כאילו איבדה לגמרי אם לא את משג המידה, לפחות את היכולת למנות מעל לשתיים... אך למרות מצבה, חב לה מולוי את חייו ואת תחיתו: ...יודע אני, שיעשתה הכל כדי שלא יהיה לה אותי, פרט, כמתכו, לעיקר, ואם מעולם לא עלה בידה להפיל אותי, זה מפני שהגורל הועיד לי בור אחר מאשר בור השופכין... העולם החיצון, בעיניו של מולוי, מקביל לבור-שופכין, למרות הגדרת-החיים החיונית שלו: ...להתפורר, גם זה לחיות. אני יודע, אל תניפו אותי... ומתוך שיבירי זיכרונותיו וחוויותיו מסתבר, כי משך תקופת-זמן לא-מגדרת חי חיי נודדות יחד עם אופניו, שעליהם רכב למרות רגלו הפגומה, כשהוא משולל שורשים או שייכות כלשהי: ...מעולם לא היתה אום החלטי במיוחד, ואת אימרה, הנחל החלמות, כי אם אחד הגוטה להסתער בראש מורכן אל תוך החרא, מבלי לדעת מי חירבן כנגדו, ולא באיזה צד כדאי לי להיתקע...

מולוי מנסה ליצור רצף מזכרונותיו, ללקט את ההווי שלו ושל אמו, של נדודיו והעולם הסובב את הכל. הוא מלגלג על ערכי העולם-המערבי, על מוסד, "המישפחה": "...כה זקנים היינו, היא ואני, היא ילדה אתי בהיותה צעירה בשנים, עד כי לונג שזפתים זקנים דמינו, ללא סכס, ללא קירבת מרשחה, נרשאי ארם זיכרונות, אותו סינות, אותה ציפיה לבאת. מעולם לא קראה לי כן... אולי היא השבה שאני אבא שלי. אני לקחתי אותה בתור אמא שלי היא לקחה אותי בתור אבא שלי... מניסיונות ההגדרה של מולוי בנושא קירבתו לאם, הוא עובר לפרט את מיכלול בעיותיו וחוויותיו המיניות. בסרקאזם מריר הוא מבטל את ערך המין, ואומר: ...ואילו הורדיו לי כמה אשכים בארחה הדומנות לא היתה פוצה פה. כי מהאשכים שלי, משתקשקים כחצי השוק בקצה שרדך רזה, לא היה מה לפחוט יותר, עד כדי עאף לא היה

מולוי, מאת סמיואל בקט, מצרפתית: הלית ישרון, הוצאת: סיפרי סימקריאה, 1976, 190 עמודים.

** שמו האמיתי סמיואל, ולא סמואל כפי שנהוג לכנותו בארץ. על הסיבה שעבר לכתוב צרפתית, כתב בקט: "...משך שנים כתבתי אנגלית. אך האנגלית, בשל התח-ביר הגמיש שלה ודיקדוקה, שכחמט אינו בממצא, מאפ-שרת כל העזה ומעכלת את הנסיונות לטבע את סיפנת הלשון. ובצונוי לרועץ אותה, להראות עד מה איני נותן בה אמון. לכן חייב הייתי להחליף את השפה. הצרפתית הינה בעלת מבנה דקדקני יותר, כלליה מכילים דקדנות בלתי-נפגעת. וכאשר אני כותב צרפתית ביכולתי לנפץ את מיגבלות הלשון..."

* הוצג בארץ בכמה גיטרות כאשר הראשונה היא מחכים למראל (תיאטרון זירה).